

СКЛАДОВІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Дітюк Павло Павлович, старший науковий співробітник лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України (м. Київ).

Мещеряков Дмитро Сергійович, кандидат психологічних наук, науковий співробітник лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України (м. Київ).

Назар Максим Миколайович, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України (м. Київ).

Анотація

Розглянуто складові морально-психологічного забезпечення бойової та службової діяльності Сил оборони України. Наведено структуру, яку зручно використовувати як знаряддя організації відповідної діяльності фахівців та командирів у військах. В інший спосіб її доцільно використовувати як схему аналізу стану справ та оцінки проблем та суперечностей.

Ключові слова: структура, впевненість, віра, командир, країна.

Abstract

This paper examines the components of the moral and psychological support for the combat and service activities of the Armed Forces of Ukraine. A structure is presented that can be conveniently used as a tool for organizing the relevant activities of specialists and commanders in the military. Alternatively, it can be used as a scheme for analyzing the state of affairs and assessing problems and contradictions.

Keywords: structure, confidence, faith, commander, country.

***

Морально-психологічне забезпечення Сил оборони України зручно розглядати як структурну низку складових. Спосіб розгляду питання надає N. Copeland, який визначає, що добрий моральний стан є, перш за все,

результатом прискіпливого навчання, але цього недостатньо. Необхідно приділяти увагу, здійснювати цілеспрямований вплив та досягати визначених результатів цього впливу на рівні окремого військовослужбовця, військового підрозділу, командування, війська в цілому та Країни. З урахуванням цих умов, доцільно розрізняти наступне.

На рівні окремого військовослужбовця.

Військовослужбовець впевнений у собі.

Кожен військовослужбовець озброєний та споряджений не гірше свого супротивника.

Кожен військовослужбовець навчений не гірше свого супротивника.

Кожен військовослужбовець розуміє, що він озброєний, споряджений та навчений не гірше свого супротивника.

Кожен військовослужбовець має тверду віру в те, що його особистий внесок надзвичайно важливий для успіху загальної справи.

Це, зокрема, досягається:

Якістю та актуальністю озброєння та спорядження.

Якістю та актуальністю військово-професійного навчання.

Вивченням супротивника, його цілей, способів та засобів дій, переваг та недоліків.

Своєчасністю та якістю донесення та аналізу актуального бойового досвіду, найсучасніших способів дії, які дозволили досягти переваги або успіху у бойовій роботі.

Оперативним інформуванням про загальну та конкретну обстановку та зміни в ній.

Своєчасною, несуперечливою, якісною та цілеспрямованою роботою пропаганди.

На рівні військового підрозділу.

Військовослужбовець впевнений у своїх товаришах.

Кожен військовослужбовець впевнений, що його підрозділ озброєно та споряджено відповідно до виконання завдань за призначенням.

Кожен військовослужбовець впевнений, що його підрозділ навчено та підготовлено відповідно до виконання завдань за призначенням.

Кожен військовослужбовець впевнений, що його підрозділ мотивований на виконання завдань за призначенням.

Кожен військовослужбовець впевнений, що його підрозділ пройшов бойове злагодження та спроможний кваліфіковано та організовано діяти за призначенням.

На рівні командування.

Військо вірить у свого Командира.

Командир безперечно є взірцем у своїй справі.

Командир знає кожного зі своїх безпосередніх підлеглих та дбає про нього.

Кожен вояк знає свого Командира та дбає про нього під час бою та служби.

Підрозділ є колективом, натхненним ентузіазмом та професіоналізмом свого Командира.

На рівні війська як такого.

Військо вірить у власні сили.

Пропаганду пацифізму у війську (та суспільстві) безумовно припинено.

Кожен військовослужбовець знає історію свого підрозділу, військової частини та війська взагалі.

Приклади військової мужності, майстерності, відданості Країні та присязі, взаємодопомоги та жертвовності важливіші, ніж абстрактні гасла.

Сформовано імідж вояка не як безпорадної жертви війни, а як героя та захисника Країни.

На півні взаємодії війська та Країни.

Військо вірить у свою Країну.

Вояк захищає свою Країну у бою та ризикує власним життям.

Країна захищає своїх вояків в усіх аспектах життя, гарантує повагу, захист прав, допомогу та опіку.

Всі громадяни Країни роблять свій внесок в загальну справу.

Коли військо стикається з прикладами співпраці з ворогом, зловживання владою, ухиленням від обов'язків, збагачення на війні, безкарністю злочинів – виникає питання, чи варто воювати за таких людей та таку Країну.

На рівні дій Країни.

Військо вірить у справу своєї Країни.

Країна визначає, знаходиться вона у стані війни, чи миру.

Країна визначає, хто саме є ворогом у війні.

Країна визначає, що є для неї цілями війни.

Країна визначає, якими саме засобами ці цілі має бути досягнуто.

Країна захищає свій інформаційний простір.

На рівні існування Країни.

Військо чітко та безперечно розуміє, що воює за свою Країну, переможе з нею та заради неї, а у випадку поразки кожен вояк постраждає також разом з нею.

Країна визначає межі своєї суб'єктності та діє згідно з власними національними інтересами.

Країна формує власні національні інтереси та захищає їх.

Країна визначає свою воєнну доктрину.
Країна створює умови функціонування інформаційного простору.
Країна розвиває потенціали громадян.
Країна наповнює змістом і здійснює патріотичне виховання.

Система морально-психологічного забезпечення життєдіяльності та бойової роботи Сил оборони України є багаторівневою, такою, що охоплює всі рівні їхньої організації від окремого військовослужбовця до всієї Країни загалом. Досвід війни з Росією демонструє як наші досягнення, так і суттєві проблеми в роботі цієї системи на різних рівнях, відсутність окремих елементів взагалі або їхню неузгодженість. Ентузіазм та відданість патріотично налаштованих громадян мають бути доповнені системно організованою та узгодженою роботою відповідних військових та державних структур. Системна організація та узгодженість можливі виключно на підґрунті однакових уявлень про зміст та організацію системи морально-психологічного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дітюк П.П., Мещеряков Д.С., Назар М.М. Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України: Матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 29 листопада 2021 року). Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2021. С. 133 – 135.
2. Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі: монографія за ред. М. Л. Смульсон. Київ: Педагогічна думка. 2015. 221 с.
3. Norman Copeland. Psychology and the Soldier: The Art of Leadership. Taylor & Francis Limited, 2021, p. 96.
4. Nazar M.M., Mescheryakov D.S. Ukrainian self-identities mental maps in the context of informational war. Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми : Міжнар. наук-практ. інтернет-конф., 12-31 трав. 2017 р.: тези допов. 2017. URL: http://www.newlearning.org.ua/system/files/sites/default/files/zagruzheni/nazar_maxim_mescheryakov_dmytro_2017.pdf